



Извјештај о квалитету за статистику основног образовања 2020/2021.



Извјештај припремила: *Милка Лончар Антић*
Датум објављивања: 01.09.2022.

САДРЖАЈ

1	УВОД У СТАТИСТИЧКИ ПРОЦЕС И ПРОИЗВОД.....	5
1.1	Намјена истраживања	5
1.2	Правни основ и одговорност статистичких институција.....	5
1.3	Коришћене класификације.....	5
1.4	Извјештајна јединица	5
1.5	Статистичка јединица посматрања.....	6
1.6	Покривеност и обухват.....	6
1.7	Статистички концепти и дефиниције	6
2	РЕЛЕВАНТНОСТ, ПРОЦЈЕНА ПОТРЕБА И ПЕРЦЕПЦИЈА КОРИСНИКА	6
2.1	Корисници података статистичког истраживања	6
2.1.1	<i>Кључни корисници података из статистичког истраживања.....</i>	6
2.1.2	<i>Процјена корисничких потреба.....</i>	7
2.1.3	<i>Мјерење перцепције и задовољства корисника</i>	7
2.2	Комплетност података.....	7
2.2.1	<i>Индикатор квалитета и учинка - Стопа комплетности података (R1).....</i>	7
3	ТАЧНОСТ И ПОУЗДАНОСТ	8
3.1	Узорачка грешка	8
3.1.1	<i>Индикатор квалитета и учинка – Узорачка грешка (A1).....</i>	8
3.1.2	<i>Активности за смањење узорачких грешака.....</i>	8
3.2	Неузорачке грешке	8
3.2.1	<i>Неузорачке грешке - Грешке обухвата</i>	8
3.2.1.1	<i>Индикатор квалитета и учинка - Стопа прекомјерног обухвата (A2)</i>	8
3.2.1.2	<i>Индикатор квалитета и учинка – Удио заједничких јединица (A3)</i>	8
3.2.1.3	<i>Грешка недовољног обухвата</i>	8
3.2.1.4	<i>Мјере за смањење грешака обухвата.....</i>	8
3.2.2	<i>Неузорачке грешке - Грешке мјерења.....</i>	8
3.2.2.1	<i>Разлози за настанак грешака мјерења</i>	8
3.2.2.2	<i>Мјере за смањење броја грешака мјерења</i>	9
3.2.3	<i>Неузорачке грешке - Грешке неодговора</i>	9
3.2.3.1	<i>Индикатор квалитета и учинка - Стопа неодговора јединица (A4)</i>	9
3.2.3.2	<i>Индикатор квалитета и учинка - Стопа неодговора варијабле (A5)</i>	9
3.2.3.3	<i>Поступци у случају неодговора</i>	9
3.2.3.4	<i>Поступци за смањење стопе неодговора</i>	9
3.2.4	<i>Ревизије</i>	9
3.2.4.1	<i>Индикатор квалитета и учинка - Просјечна величина ревизије података (A6)</i>	9
3.2.5	<i>Импутација</i>	9
3.2.5.1	<i>Индикатор квалитета и учинка - Стопа импутираних података (A7).....</i>	9
4	ПРАВОВРЕМЕНОСТ И ТАЧНОСТ ОБЈАВЉИВАЊА.....	10
4.1	Правовременост објављивања	10
4.1.1	<i>Индикатор квалитета и учинка - Правовременост првих резултата (TP1)</i>	10
4.1.2	<i>Индикатор квалитета и учинка - Правовременост коначних резултата (TP2)</i>	10
4.2	Тачност објављивања	10
4.2.1	<i>Индикатор квалитета и учинка – Тачност објављивања (TP3).....</i>	10
4.3	Разлози за већа кашњења и мјере за побољшање правовремености и тачности.....	10
5	УСКЛАЂЕНОСТ И УПОРЕДИВОСТ	11
5.1	Усклађеност	11
5.1.1	<i>Индикатор квалитета и учинка - Усклађеност између различитих извора података (SN1).....</i>	11
	Није примјенљиво, не користи се више различитих извора података	11
5.1.2	<i>Разлози за већа одступања</i>	11
5.2	Упоредивост	11
5.2.1	<i>Индикатор квалитета и учинка – Неподударност упоредивих статистика (CS1)</i>	11
	Није примјенљиво, нема упоредних статистика.....	11

5.2.2	Индикатор квалитета и учинка - Дужина упоредивих временских серија (СС2).....	11
5.2.3	Прекиди у временским серијама	11
5.3	Географска упоредивост.....	11
5.3.1	Упоредивост с чланицама Европског статистичког система.....	11
6	ДОСТУПНОСТ И РАЗУМЉИВОСТ, ФОРМАТ ДИСЕМИНАЦИЈЕ.....	11
6.1	Саопштења у којима се објављују подаци	11
6.2	Публикације у којима се објављују подаци	12
6.3	Онлајн база података	12
6.4	Пристап микроподацима	12
	Микроподаци су недоступни, подлежу општим законским оквирима повјерљивости и искључиво се користе у статистичке сврхе.	12
6.5	Доступност методолошке документације	12
6.6	Мјере за побољшање разумљивости дисеминираних резултата	12
6.7	Индикатор квалитета и учинка – Коришћење (консултовање) сетова података (АС1)	13
6.8	Индикатор квалитета и учинка – Коришћење (консултовање) метаподатака (АС2).....	13
6.9	Индикатор квалитета и учинка - Стопа комплетности метаподатака (АС3)	13
7	ТРОШКОВИ ИСТРАЖИВАЊА И ОПТЕРЕЋЕНОСТ ДАВАЛАЦА ПОДАТАКА	13
7.1	Трошкови провођења статистичког истраживања.....	13
7.2	Оптерећеност давалаца података	13
7.3	Мјере за смањивање трошкова и оптерећености.....	13
8	ПОВЈЕРЉИВОСТ	13
8.1	Повјерљивост - политика	13
8.2	Повјерљивост – поступање са подацима	14
9	СТАТИСТИЧКА ОБРАДА	14
9.1	Извор података	14
9.2	Учесталост прикупљања података.....	14
9.3	Прикупљање података	14
9.4	Валидација података	14
9.5	Компилација података	14
9.6	Прилагођавања	14
9.6.1	Сезонско прилагођавање.....	14

1 УВОД У СТАТИСТИЧКИ ПРОЦЕС И ПРОИЗВОД

1.1 Намјена истраживања

Статистика образовања обухвата формално образовање и чини га скуп свих јавних и приватних образовних институција дефинисаних према важећим законима.

Циљ статистике образовања је да обезбеди и презентује податке о стању, структури и развоју школа и одјељења, о резултатима школовања и наставном кадру који проводи програм основног образовања. Задаци статистике образовања остварују се прикупљањем, обрадом и публиковањем података који се прикупљају од свих основних школа на подручју Републике Српске.

1.2 Правни основ и одговорност статистичких институција

Статистичко истраживање Основног образовања за 2020/2021. годину, проводи се на основу Статистичког програма Републике Српске за период 2018-2021. годину, који је усвојен Одлуком Народне скупштине Републике Српске број 02/1-021-173/18 („Службени гласник Републике Српске“, број 21/18), који је заснован на Закону о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03).

1.3 Коришћене класификације

Користи се Међународна стандардна класификација образовања ISCED 2011, припада међународној породици економских и социјалних класификација Уједињених нација, коју користи статистика широм свијета с циљем прикупљања, компилирања и анализирања података упоредивих како у појединим земљама тако и на међународном нивоу.

ISCED 2011 је референтна класификација за организовање образовних програма и везаних класификација према нивоима и областима образовања.

ISCED нивои основног образовања су:

ISCED 1 – прва фаза основног образовања укључује основно образовање ученика у нижим разредима, од I до V разреда.

ISCED 2 – друга фаза основног образовања укључује основно образовање ученика у вишим разредима од VI до IX разреда.

1.4 Извјештајна јединица

Извјештајна јединица је свака редовна основна школа, основна школа за дјецу са сметњама у развоју. Школа се у статистици образовања сматра група ученика организована у једну школску јединицу, са једним или више наставника који изводе наставу одређене врсте по одређеном наставном плану и програму, без обзира да ли је школа централна/матична, самостална, подручно одјељење или одјељење при другој врсти школе. Школом се сматрају и територијално издвојене јединице/подручна одјељења у саставу основне школе, као и одјељење за дјецу са сметњама у развоју при редовним основним школама.

1.5 Статистичка јединица посматрања

Статистичка јединица посматрања су сви ученици који похађају редовну основну школу и школу за дјецу са сметњама у развоју, као и наставници запослени у основним школама.

Кључне статистике су:

- Број ученика у редовним основним школама и школама за дјецу са сметњама у развоју;
- Број одјељења према врсти;
- Број ученика који су промјенули школу или напустили школовање, према полу и разлозима напуштања школе;
- Ученици према учењу страног језика;
- Уписани ученици према полу, годинама старости и поновци;
- Наставно особље према полу, годинама старости и врсти радног односа.

1.6 Покривеност и обухват

Обухват је потпун, што значи да су истраживањем обухваћени ученици свих основних школа и ученици основних школа за дјецу са сметњама у развоју у Републици Српској, који су у датој школској години уписани у основне школе, као и наставници запослени у основним школама.

1.7 Статистички концепти и дефиниције

Основно образовање и васпитање траје девет година, обавезно је и бесплатно за сву дјецу од 6 до 15 година живота.

Важне дефиниције у Статистици основног образовања су:

Школом се у статистици образовања подразумјева група ученика организованих у једну школску јединицу, са једним или више наставника који изводе наставу према одређеном наставном плану и програму. Школа може бити централна/матична са подручним/територијално издвојеним одјељењима или самостална школа.

Редован ученик је лице уписано у школу са циљем похађања наставе.

Поновцац је ученик који други пут или више пута уписује исти разред.

Разред је степен школовања у коме ученици у току школске године стичу одређен обим знања према наставном плану и програму.

Одјељење је група ученика које, истовремено и у истој просторији, обучава у току школске године један или више наставника сукцесивно. Одјељења могу бити:

- Некомбиновано одјељење је одјељење у коме се налазе ученици само једног разреда.
- Комбиновано одјељење је одјељење у коме се налазе ученици два или више разреда.

2 РЕЛЕВАНТНОСТ, ПРОЦЈЕНА ПОТРЕБА И ПЕРЦЕПЦИЈА КОРИСНИКА

2.1 Корисници података статистичког истраживања

2.1.1 Кључни корисници података из статистичког истраживања

Најважнији корисници података о основном образовању су:

- Влада и друге институције јавне управе, попут Министарства просвјете и културе Републике Српске, општинске управе, Републички педагошки завод;
- наука, истраживање и образовање: образовне институције, удружења грађана;
- општа јавност: физичка лица;
- медији: РТВ куће, новинске агенције.

2.1.2 Пројена корисничких потреба

Захтјеви корисника су задовољени на начин да се уз PDF формат, на интернет страници Завода, у саопштењу, може пронаћи и excel табела са подацима о основном образовању ради лакшег управљања подацима и њихове анализе. Како би се олакшала интерпретација података свако годишње саопштење за јавност, поред табеле са подацима, садржи кратак коментар и методолошка упутства.

2.1.3 Мјерење перцепције и задовољства корисника

Завод је 2020. године провео Акнекту о задовољству корисника и резултати су доступни на званичној интернет страници Завода, али не обавља се посебно мјерење задовољства корисника истраживањем основног образовања.

2.2 Комплетност података

2.2.1 Индикатор квалитета и учинка - Стопа комплетности података (R1)

Стопа расположивих статистика је однос између расположивих статистика и статистика захтјеваних (прописаних) уредбама и регулативама (овдје се прије свега мисли на уредбе и регулативе Европске Комисије и осталих релевантних међународних организација).

Истраживање о ученицима у средњим школама за ниво Републике Српске превасходно су усклађени са законском регулативом из области средњег образовања у Републици Српској.

Такође, истраживање се проводи према захтјевима који су дефинисани уредбом Европске Комисије о производњи и развоју статистике образовања и цјеложивотног учења, број 912/2013

Испоштовано је 60% (6/10), захтјева из уредбе, што се може видјети у табели.

Листа статистика које се требају прикупити у складу са Регулативом Европске комисије о производњи и развоју статистике образовања и цјеложивотног учења, број 912/2013

Назив	РЗС РС
Подаци о упису	
Број уписаних ученика према врсти институције (јавна и привата) и полу	ДА
Број уписаних ученика и интензитет учествовања (редовно похађање, ванредно, еквиваленти редовног похађања)	НЕ
Број уписаних ученика према полу и старости	ДА
Број уписаних студената према региону (NUTS 2) и полу	НЕ
Број уписаних студената агрегирано према региону (NUTS 2), полу и старости	НЕ
Број уписаних ученика према броју језика који уче	ДА
Подаци о запосленим	
Број наставника по полу и старосним групама	ДА
Број наставника по врсти институције (јавна, приватна), радном времену и полу	ДА
Број уписаних усклађен с подацима о наставницима	НЕ
Број запослених у управи по радном времену и полу	ДА

3 ТАЧНОСТ И ПОУЗДАНОСТ

3.1 Узорачка грешка

3.1.1 Индикатор квалитета и учинка – Узорачка грешка (A1)

Истраживање се не спроводи на бази узорка.

3.1.2 Активности за смањење узорачких грешака

Истраживање се не спроводи на бази узорка.

3.2 Неузорачке грешке

3.2.1 Неузорачке грешке - Грешке обухвата

3.2.1.1 Индикатор квалитета и учинка - Стопа прекомјерног обухвата (A2)

Будући да се ради о комплетном обухвату, стопа прекомјерног обухвата није могућа.

3.2.1.2 Индикатор квалитета и учинка – Удио заједничких јединица (A3)

У истраживању основних школа не користи се више извора.

3.2.1.3 Грешка недовољног обухвата

Будући да се ради о комплетном обухвату, грешка недовољног обухвата није могућа.

3.2.1.4 Мјере за смањење грешака обухвата

Како је у овом истраживању комплетан обухват, неопходно је редовно ажурирати листу извештајних јединица ради тачног увида у број активних извештајних јединица. Почетком јула из пословног регистра Завода добијају се све промјене које су регистроване у току године као што су новорегистроване или брисане школе и подручна одјељења. Све промјене из пословног регистра пореде се са подацима Министарства просвјете и културе о основним школама у Републици Српској. Уколико се утврди разлика, адресар се ажурира.

3.2.2 Неузорачке грешке - Грешке мјерења

3.2.2.1 Разлози за настанак грешака мјерења

Грешке у мјерењу су могуће само у фази самог попуњавања обрасца приликом уноса. Најчешћи разлози грешака мјерења су:

- Лице које попуњава упитник није детаљно прочитало упутство за попуњавање.
- Лице које попуњава упитник не разумије упитник.

3.2.2.2 Мјере за смањење броја грешака мјерења

Најучинковитија мјера за смањење грешака мјерења је јасно и разумљиво методолошко објашњење за попуњавање, које не смеје бити преопширно. Неопходно је редовно одржавање контакта са извјештајним јединицама, у случају да се јаве одређене нејасноће.

3.2.3 Неузорачке грешке - Грешке неодговора

3.2.3.1 Индикатор квалитета и учинка - Стопа неодговора јединица (A4)

У школској 2020/2021. години није било неодговора извјештајне јединице.

3.2.3.2 Индикатор квалитета и учинка - Стопа неодговора варијабле (A5)

У школској 2020/2021. години није било неодговора варијабле.

3.2.3.3 Поступци у случају неодговора

У случају неодговора настојимо добити недостајући податак, а у случају да се не може добити податак, ставимо да је податак непознат.

3.2.3.4 Поступци за смањење стопе неодговора

Када се уочи да су одређена питања нејасна, настојимо их детаљније објаснити у наредној школској години. Такође, у допису који шаљемо извјештајним јединицама, наведен је и телефонски број за све додатне информације и нејасноће у вези попуњавања упитника.

3.2.4 Ревизије

3.2.4.1 Индикатор квалитета и учинка - Просјечна величина ревизије података (A6)

Не спроводи се ревизија података за статистику основног образовања у референтној школској години.

3.2.5 Импутација

3.2.5.1 Индикатор квалитета и учинка - Стопа импутираних података (A7)

Импутирање података се врши за оне варијабле за које нам то преостали подаци дозвољавају. Тренутно се не води аутоматско едитовање, тако да нерасполажемо са стопом импутираних података.

4 ПРАВОВРЕМЕНОСТ И ТАЧНОСТ ОБЈАВЉИВАЊА

4.1 Правовременост објављивања

4.1.1 Индикатор квалитета и учинка - Правовременост првих резултата (TP1)

Правовременост првих резултата за школску 2020/2021. годину износи T+ 186 дана.

Референтни период	25.09.2020.
Датум објаве првих/претходних/прелиминарних резултата	30.03.2021.
Временски размак (број дана)	T+186

4.1.2 Индикатор квалитета и учинка - Правовременост коначних резултата (TP2)

Правовременост коначних резултата за школску 2020/2021. годину износи T+253 дана.

Референтни период	25.09.2020.
Датум објаве коначних резултата	05.06.2021.
Временски размак (број дана)	T+253

4.2 Тачност објављивања

4.2.1 Индикатор квалитета и учинка – Тачност објављивања (TP3)

Индикатор за произвођаче статистика

Тачности објављивања годишњих података износи T+0 .

Референтни период	25.09.2020.
Најављени датум објављивања (према Календару публикавања)	05.06.2021.
Стварни датум објављивања	05.06.2021.
Временски размак (број дана)	T+0

Индикатор за кориснике статистика:

Стопа тачности објављених података износи 100%.

4.3 Разлози за већа кашњења и мјере за побољшање правовремености и тачности

Није било одступања између најављеног датума у годишњем календару публикавања и стварног датума објаве.

5 УСКЛАЂЕНОСТ И УПОРЕДИВОСТ

5.1 Усклађеност

5.1.1 Индикатор квалитета и учинка - Усклађеност између различитих извора података (СН1)

Није примјенљиво, не користи се више различитих извора података.

5.1.2 Разлози за већа одступања

Није примјенљиво.

5.2 Упоредивост

5.2.1 Индикатор квалитета и учинка – Неподударност упоредивих статистика (СС1)

Није примјенљиво, нема упоредних статистика.

5.2.2 Индикатор квалитета и учинка - Дужина упоредивих временских серија (СС2)

Подаци о основном образовању у Републици Српској прикупљају се и објављују од 1997. године, подаци су упоредиви.

5.2.3 Прекиди у временским серијама

Није било прекида у серијама за ниво Републике Српске од почетка прикупљања годишњих података о основном образовању. Обрасци су мјењани током година, с обзиром да је у претходним годинама вршена реформа основног образовања (од 2003/2004. године основно образовање траје девет година, а до тада је трајало осам година).

5.3 Географска упоредивост

5.3.1 Упоредивост с чланицама Европског статистичког система

Подаци о основном образовању су упоредиви с осталим чланицама Европског статистичког системе у мјери која зависи од усклађености образовних система у појединим државама.

6 ДОСТУПНОСТ И РАЗУМЉИВОСТ, ФОРМАТ ДИСЕМИНАЦИЈЕ

6.1 Саопштења у којима се објављују подаци

Подаци о основном образовању се објављују путем годишњих саопштења:

- Основне школе по општинама, почетак школске 2020/2021. године (приказују се подаци о броју школа, броју уписаних ученика и опремљеност школе рачунарима)
- Ученици основних школа по разредима, почетак школске 2020/2021. године

- Основне школе на крају школске 2019/2020. године (приказују се подаци о броју ученика који су завршили школу, те ученицима који су промијенили или прекинули школовање)
- Наставници основних школа на почетку 2020/2021. године (приказан је број наставника по полу и врсти радног времена).

Саопштења су доступни у pdf и excel формату на web страници Завода:

<http://www.rzs.rs.ba/front/category/12/198/?&add=None>.

6.2 Публикације у којима се објављују подаци

Поред саопштења подаци о основном образовању се објављују у следећим публикацијама:

- Статистички билтен основног образовања, садржи детаљне податке који су доступни на web страници Завода:
<http://www.rzs.rs.ba/front/category/262/>.
- Статистички годишњак Републике Српске, садржи вишегодишње податке доступне на web страници Завода:
http://www.rzs.rs.ba/front/category/8/?left_mi=287&add=287.
- Ово је Република Српска, садржи основне податке о основном образовању доступне на web страници
http://www.rzs.rs.ba/front/category/308/?left_mi=288&add=288
- Градови и општине Републике Српске, доступни на web страници
http://www.rzs.rs.ba/front/category/380/?left_mi=331&add=331.

6.3 Онлајн база података

Онлајн база података је доступна корисницима.

6.4 Приступ микроподацима

Микроподаци су недоступни, подлежу општим законским оквирима повјерљивости и искључиво се користе у статистичке сврхе.

6.5 Доступност методолошке документације

Методолошки документи доступни су како у електронском облику тако и у форми публикације. Онлајн методологија се налази на web страници Завода:

<http://www.rzs.rs.ba/front/category/12/190/?&add=None>.

6.6 Мјере за побољшање разумљивости дисеминираних резултата

Подаци су јасно приказани. У свакој публикацији као и на web страници Завода налази се кратак преглед методолошких информација.

6.7 Индикатор квалитета и учинка – Коришћење (консултовање) сетова података (AC1)

Није ријешена процедура за евиденцију броја прегледа сетова података о основном образовању.

6.8 Индикатор квалитета и учинка – Коришћење (консултовање) метаподатака (AC2)

Није ријешена процедура за евиденцију броја прегледа сетова метаподатака о основном образовању.

6.9 Индикатор квалитета и учинка - Стопа комплетности метаподатака (AC3)

Стопа комплетности метаподатака (ESMS v. 2.0) за Статистику основног образовања је 96,7%.

7 ТРОШКОВИ ИСТРАЖИВАЊА И ОПТЕРЕЋЕНОСТ ДАВАЛАЦА ПОДАТАКА

7.1 Трошкови провођења статистичког истраживања

Нису расположиви подаци о трошковима Републичког завода за статистику за реализацију статистичких активности у оквиру Статистике основних школа.

7.2 Оптерећеност давалаца података

Нису расположиви подаци о оптерећењу и трошковима извјештајних јединица.

7.3 Мјере за смањивање трошкова и оптерећености

Мјера за смањење трошкова и оптерећености је коришћење административних извора података.

8 ПОВЈЕРЉИВОСТ

8.1 Повјерљивост - политика

Подаци који се прикупљају за потребе истраживања, подлијежу законским оквирима повјерљивости и искључиво се користе у статистичке сврхе.

Повјерљивост података и заштита личних података загарантована је члановима 25. и 27. Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03) и Правилником о заштити повјерљивих података Републичког завода за статистику. Повјерљивост статистичких података осигурава се и Законом о заштити личних података („Службени гласник БиХ“ бр. 49/06).“

8.2 Повјерљивост – поступање са подацима

Правилником о заштити повјерљивих података Републички завод за статистику Републике Српске, регулисано је осигуравање повјерљивости индивидуалних података, као и процедуре при давању, размјени и уступању тих података корисницима или групама корисника. Једна од мјера у вези са повјерљивошћу подата се обезбеђује писаном изјавом о заштити и чувању тајности статистичких података, што је обавеза свих запосленика Завода.

9 СТАТИСТИЧКА ОБРАДА

9.1 Извор података

Статистичком активношћу су обухваћене све редовне основне школе, основне школе за дјецу са посебним потребама на почетку школске 2020/2021. године, са стањем на дан 25.09.2020.

9.2 Учесталост прикупљања података

Периодика прикупљања података је на годишњој основи.

9.3 Прикупљање података

Од школске 2014/2015. године напуштен је метод прикупљања података путем штампаних упитника и уведен је нови метод прикупљања података путем електронског упитника. Ово је било неопходно како би се методологија образовања ускладила са методологијом UNESCO-а, OECD-а и EUROSTAT-а, као и са осталим EUROSTAT стандардима.

Упитник је доступан на web страници Завода:

http://81.93.77.240/front/category/12/191/?left_mi=23&up_mi=12&add=23.

9.4 Валидација података

Валидација података се проводи током уноса и након уноса, путем логичких контрола које су унапријед дефинисане у оквиру саме апликације. Такође, у тренутку пристизања упитника од извјештајних јединица врши се контрола исправности упитника. Уколико се јаве неке нејасноће или подаци нису потпуни контактирају се извјештајне јединице да би се добили исправни и потпуни подаци.

9.5 Компилација података

Статистика основног образовања не врши компилацију података.

9.6 Прилагођавања

9.6.1 Сезонско прилагођавање

Подаци Статистике основних школа нису предмет сезонског прилагођавања.